

GLASILO SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

LETO XXII.

V LJUBLJANI, 15. MARCA 1919.

ŠTEV. 3.

Organizacija čebelarstva v novi dobi.

A. Žnidersič.

Trgovina z medom in voskom.

Sedaj pa pridemo k predmetu, okrog katerega se suče vsa skrb naših čebelarjev, to je k razpečavanju medu in voska.

Pri nas ne bo ostalo čebelarstvo le postransko opravilo malega moža, ampak kakor kažejo uspehi zadnjega desetletja, povzpelo se bo do samostojnih veleobrti. Vprašanje nastane, ako se bo med, ki ga bomo pridelali od leta do leta več, pri spremenjenih razmerah tudi lahko oddajal. V naši novi državi gotove ne! Ne le da Jugoslovani ne rabimo medu drugače kakor za potice o Božiču in Veliki noči in tuintam za zdravilo, ampak naši bratje Hrvati in Srbi pridelajo take množine, da bomo prisiljeni iskati odjemalcev v inozemstvu. V stari Avstriji niso bili odjemalci našega medu le Nemci v Avstriji, ampak, zlasti za med, iz onostranske polovice, Nemci iz nemške države.

Iz izkaza o trgovskem prometu posnamemo, da je znašal uvoz medu v Avstrijo v letu 1913. 24.939 met. stotov v skupni vrednosti 2,619.864 K.

Od tega je prišlo iz Ogrske 12.663 q, iz Nemčije 2740 q, iz raznih krajev Amerike 9536 q.

Gotovo je bil tudi med, ki smo ga dobivali iz Nemčije, ameriškega izvora

ali pa umeten med, ker Nemčija ne pridelava niti polovico tega, kar potrebuje sama zase.

Izvozilo se je medu na Ogrsko 1724 q, na Nemško 138 q, na Rusko 28 q, v Švico 220 q in v druge kraje 30 q, vkup 2140 q v skupni vrednosti 271.776 K.

Avstro - Ogrska je imela v letu 1912. 1,550.000 panjev in je pridelala 180.000 q medu. Nemčija je imela 1,910.000 panjev; iz teh je pridelala 200.000 q medu. Prekmorski uvoz v Nemčijo je znašal 350.000 q.

Kakor se vidi, potrebujejo Nemci ogromne količine medu in so navezani na znaten uvoz.

Iz knjige »Osnutek slovenskega narodnega gospodarstva«, ki jo je spisal Milko Brezigar, posnamemo glede čebelarstva sledeče podatke:

»Leta 1914. smo imeli na Slovenskem (avtor je upošteval le kranjsko deželo in del dežele Štajerske in Koroške, kjer prebivajo Slovenci), 140.000 panjev, iz katerih se je pobralo povprečno po 7 kg medu ter po $\frac{1}{2}$ kg voska v skupni vrednosti 1·2 milijona kron. Približno ena petina, to je za 0·24 milijonov kron, se je izvozila, ostalo pa smo konsumirali doma. Izvažali so se tudi panji, oziroma matice, posebno iz Gorenjskega na Nemško.«

Vzemimo, da so številke glede števila panjev in pridelka prave. Pridelali smo tedaj okroglo 10.000 meter. stotov medu. Ako smo ga petino izvozili, ostalo je za lastno porabo 8000 q medu. Količina doma porabljenega medu je cenjena gotovo previsoko; izvoziti se je moralo znatno več nego ena petina. Izvoz se lahko računa na polovico pridelka.

Iz tega razvidimo, da je bil v Sloveniji pridelek iz čebelarstva večji kakor je bila poraba. Pri tem pa še ni uračunana Primorska, kjer je razmerno enako število čebelarjev kakor pri nas.

Podatkov o trgovskem prometu z medom pri naših bratih Hrvatih in Srbih nimamo, pač pa nam je znano, da je pridelek pri njih zelo znaten, poraba pa majhna. Zlasti Slavonija in novo pridobljeni kraji Ogrske so tako bogati na medečih rastlinah in so ondi pogoji za čebelarstvo tako ugodni, da najdemo enake razmere le v bujnih pokrajinah rodovitne Amerike. Tudi v Srbiji obstojajo ugodni pogoji za čebelarstvo, a tam ni posebno razvito. Pridelek medu in voska na Hrvatskem in Srbkem se lahko računa na več stotisoč meterskih stotov.

Kam bomo tedaj odslej prodajali svoj med, ko smo državno ločeni od avstrijskih Nemcev? Kakor razvidimo iz gornjega izkaza o trgovskem prometu v letu 1913., je tostranska polovica porabila razven svojega pridelka še 22.829 q medu, ki se je uvozil iz Ogrskega in iz inozemstva. Na Češkem je čebelarstvo močno razvito, Čehi pa menda tudi niso posebni konsumenti medu, vsled česar se lahko reče, da niso bili deležni onih količin, ki so prihajale od zunaj; tedaj so vso ono količino konsumirali edinole avstrijski Nemci.

Veliki konsumenti so tudi Nemci iz nemške države. Iz gornjega izkaza je razvidno, da so porabili razen svojega pridelka, ki znaša 200.000 q, še 350.000 q medu.

Kak je trgovski promet na Francoskem in Angleškem, nam ni znano, gotovo pa ne pridelata ti državi toliko, kolikor rabita.

Velika konkurenta v trgovini z medom nam bodeta Ogrska in Amerika. Severna in južna Amerika je vzlic visoki carini, ki je znašala v Avstro-Ogrski 28 K, na Nemškem pa 40 mark od meterskega stota, uvažala velike količine medu v Evropo. Ni izključeno, da bo silila še v naše dežele s svojim pridelkom. Trdi se pa, da ni bilo vse ameriški med, oziroma čist ameriški med, kar se je pod tem imenom uvažalo. Pri sodnijskih razpravah, ki so se vršile zaradi takih očitkov, se je doglalo, da so neki veletržci v Hamburgu na Nemškem čistili na poseben način cenen prešan med, ga pomešavali z umetnim medom in ta fabrikat prodajali kot čist ameriški med. Trdi se tudi, da ni ameriški med, ki je enako dobre kakovosti kakor naš, toliko cenejši, da bi se mogel pri vseh stroških, ki nastanejo, preden pride od ameriškega čebelarja do evropskega konsumenta, in vzlic visoki carini, cenejše prodajati od našega.

Velika nevarnost grozi čebelarjem po umetnem medu, ker je znatno cenejši kakor naraven. Že pred vojno je bila ta industrija na Nemškem zelo razvita, zlasti vsled tega, ker je bil tam sladkor cenejši, med pa dražji nego pri nas. Med vojno so pa tudi v nemških krajih stare Avstrije ustanovili nekaj tovarn za umetni med in se je razpečalo mnogo tega blaga. Vlada sama je ustanovitev te industrije podpirala. K temu so pripomogle visoke cene naravnega medu in zapora uvoza inozemskega medu.

Že pred vojno so zahtevali nemški čebelarji, ko se jim ni posrečilo prepričati izdelovalnje umetnega medu, da se prepove rabiti za umetni izdelek nazivanje »med«, a vlada do tedaj ni hotela ugoditi zahtevi. Pri nas se vsaj v prvem času ni bati, da bi se ustanovljale tovarne za umetni med, ker bomo imeli naravnega pridelka odveč in ker bomo morali sladkor uvažati, utegnil bi se pa vsiljevati iz inozemstva. Vsekakor moramo imeti tudi v tem oziru odprte oči.

Glede trgovskega prometa z voskom v letu 1913. imamo sledeče podatke:

Uvozilo se je:

Surovega voska iz Ogrskega 925 kvint., predelanega voska iz Ogrskega 103 kvint., surovega voska iz inozemstva 784 kvint., predelanega voska iz inozemstva 162 kv., vkup 1974 kvint.

Izvozilo se je:

Surovega voska na Ogrsko 195 kvint., predelanega voska na Ogrsko 1020 kvint., surovega voska v inozemstvo 2728 kvint., predelanega voska v inozemstvo 214 kv., vkup 4157 kvint.

Izvozili smo tedaj iz stare Avstrije 2183 kvint. več voska kakor smo ga uvozili.

Voska je prišlo 85 q iz Nemčije, 61 q iz Francije, 23 q iz Grčije, 74 q iz Italije, 46 q

iz Nizozemske, 134 q iz Španije, 27 q iz Britske Indije, 82 q iz azijske Turčije, 110 kvint. iz Egipta in 109 q iz ostale Afrike.

Izvozilo se je 478 q v Nemčijo, 1235 q v Rumunijo in 802 q v Rusijo.

Predelan vosek (144 q) se je večinoma uvozil iz Nemčije in lahko rečemo, da je bil velik del tega — umetno satje. Izvozilo se je predelanega voska 130 q v Nemčijo, 3 q v Anglijo, 22 q v Rumunijo in 26 q v Srbijo.

Prodaja voska nam ne bo delala skrbi, ker imamo dobre odjemalce v Rumuniji in Ruski. Delati bi morali na to, da bi oddajali le podelano blago, ker pri takem se doseže večji dobiček. (Konec prih.)

Kranjič in eksportni panj.

O—

Živimo v popolnoma drugih razmerah, kakor pred vojno. Vsepovsod opazujemo, kako vsakdo hrepeni po napredku in novih virih dohodkov. To velja za obrtnika, poljedelca in druge stanove. Vse se giblje in išče boljnih pripomočkov, da čim lažje in čim hitreje doseže svoj smoter.

Isti veselí pojav opazamo tudi v čebelarstvu. Velika večina mladih, navdušenih, naprednih čebelarjev-začetnikov premišljuje, kako naj si uredi čebelarstvo, da bo kmalu kaj uspeha. Zato se marsikdo, ki čebelari na roje, vprašuje, ali naj ostane pri kranjičih ali naj vpelje eksportni panj.

Na noben način kranjičev in eksportnih panjev ne smemo niti precenjevati niti podcenjevati. Zato si oglejmo na kratko dobre in slabe lastnosti obeh!

Kranjič nam ugaja vsled hitrega razvoja ljudstev. Prezimi dobro in pomladanski razvoj je nagel. Ugaja tudi čebelam, ker se v njem popolnoma svojevoljno razvijajo. Pripraven je tudi za eksport. Dosedaj so se ivažali skoraj izključno le kranjiči, ker so za ta namen res zelo pripravi in enostavni. Kjer se čebelari za

eksport, bo kranjič še dolgo najboljši panj. Neugodno pri njem je pač to, ker ga zelo težko pregledamo, kajti pri tem nehote razburjamo čebele. Ob dobrih letinah mu ne moremo odvzeti medu drugače, kakor da ga izpodrežemo.

Eksportni panj je posebno priporočljiv, da ogrebamo vanj roje, katere mislimo preložiti v A.-ž. panje, ali pa roje, katere mislimo jeseni strgati ali prodati. Prelaganje iz eksportnih panjev v A.-ž. panje izvršujemo v slučaju, da ob času rojenja ne razpolagamo z A.-ž. panji. Po končani jesenski paši preložimo določene roje, jim dodamo še potrebno zalogo, satovje in čebele, katerih imamo takrat dovolj na razpolago.

Ako ogrebamo v eksportne panji roje, katere mislimo strgati, imamo od tega trojni dobiček:

1. Satovje nam ostane nepoškodovano, in ga naslednje leto lahko uporabimo pri prevešanju A.-ž.

2. Ne uničujemo po nepotrebem čebel, katerih pri izrezovanju kranjičev, čeprav še tako pazimo, precej pomečkamo. Vsa dela opravimo hitro in z lahkoto, ter

si tako prihranimo čas in ne razburjamo živali.

3. V dobrih letinah med lahko trčamo, ne da bi poškodovali satovje, kar pri kranjcih ni mogoče.

Le eno napako opazujem pri eksportnem panju že več let. Spomladi se namreč ne razvija povoljno, kljub temu, da smo uzimili močne plemenjake. Zato so tudi roji nekoliko kasnejši.

Prišel sem do zaključka, da je iskati glavni vzrok počasnega pomladanskega razvoja edinole v tem, ker je panj premrzel, in sicer vsled tega, ker nima dvojne prednje stene. Zato sem si dal napraviti eksportne panje z dvojno prednjo steno. Z odpravo tega nedostatka je eksportni panj ravnotako dolg ko A.-ž., kar služi poleg drugih dobrin tudi v okras čebelnjaka.

Cebelarska pisma.

II.

Dragi Peter!

Boštjanovčev Ambrož mi je danes pravil, s koliko vnemo si se lotil pleskanja panjev po navodilih, ki sem ti jih dal v zadnjem pismu. Baje si mu tožil, da sprednje panjeve strani niso posebno gladke. Iz tega, kar mi je Ambrož mogel povedati, sklepam, da nisi naredil vsega tako, kakor bi moral. Pred pleskanjem namreč nisi ogledal lesa s plovcem ali pa s steklovim papirjem. Razpoke bi bil moral zamazati s kitom. Pa tudi preveč barve si rabil in ti je gotovo tekla po lesu navzdol. Varčuj z barvo in razmaži jo prav dobro po lesu, pa se ti potem ne bo pecejala.

Zvedel sem tudi za Mickino jezo, ker ji karbolinej hudo dene. Pravi, da ti bodo vse čebele od smradu pomrle. Nič se ne boj, saj smrad ne bo večer, se bo kmalu izdišal. Ne poslušaj žensk, saj veš, da morajo vedno sitnariti!

Pozabil sem ti tudi omeniti, da je posebno dobro, če firnež močno razgreješ, preden ž njim napajaš les. Tudi te opozarjam, da boš napravil lepe številke na panji le v slučaju, da se temu delu poprej nekoliko privadiš. Zato vzemi kako desko in vadi se po njej slikati številke po vzorcih (šablonah). Kadar ti bo roka dovolj spretna, potem šele začni slikati te številke po panjih.

Ko prenehaš pleskati, pusti čopič potaknjen v barvi, nanjo pa nalij tri prste

vode, da se ti ne napravi na njej koža, ki bi ti potem pri pleskanju zelo nagajala. Ko boš vse panje prepleskal, nalij na barvo prst debelo firneža. Potem ti bo ostala na leta nepokvarjena.

Čopič otrebi barve s terpentinom, če ne, se bo barva med ščetinami posušila tako, da čopič ne bo več za rabo.

Ambrož mi je tudi omenil, da name-ravaš podreti očetov čebelnjak in napraviti novega za A.-ž. panji. Le ne prenašli se! Za nekaj let ti bo še stari čebelnjak prav dobro služil. Ne razsipavaj denarja! Imej pred očmi, da so minuli tisti časi, ko si prodajal buče po kroni kilogram... Ne obetajo prida taki čebelarji, ki hitijo postavljati velike čebelnjake, pa nimajo kaj postaviti vanje. Predvsem skrbi, da si boš zaredil dobrih, močnih plemenjakov, ki so podlaga vsakemu dobremu čebelarstvu. Medtem skušaj svoje čebelarsko znanje izpopolniti, ker dandanes čebelarstvo ni več igrača, temveč prav resna stvar, in le dobro izšolan čebelar si bo znal svoje čebelarstvo urediti tako, da bo imel od njega dobiček, ne pa samo izgubo. Čebelnjak boš že še lahko postavil, čez par let. Do takrat ti preskrbim dobre načrte in izbral si boš tistega, ki ti bo najbolj ugajal.

Pri nas je letos za čebele slabo. Bojim se, da popadajo od lakote. Mnogi čebelarji tožijo, da so v skrbeh za svojo žival in da sladkorja nikjer ne morejo dobiti. Veš, Peter, požrešnost se vedno maščuje. Po-

šten čebelar se ne polakomni v dobrih letinah denarja in spravi vedno nekoliko pitanca za hude čase. Žalostno je, da je takih čebelarjev čimdalje manj in da se sedaj vse zanaša samo na sladkor. Ta nas

bo spravil ob ves kredit in od več strani sem že čul, da čebelarji ž njim sleparijo. To je naša velika sramota! Piši mi kaj!
Pozdravlja Te Tvoj

stric Matic.

Nekaj o ropanju.

A. Cvenkelj.

Poleg čebelne gnilobe je ropanje gotovo največja nadloga za čebelarja. — Po Gorenjskem vidimo veliko praznih in zapuščenih čebelnjakov, v katerih je pred leti brnelo in šumelo toliko tisočev čebelic — danes pa samevajo in razpadajo in npravljajo na vsakega čebelarja tožen utis.

Zanimal sem se in povpraševal, kaj je temu vzrok. Poleg slabih letin, sem le premnogokrat zvedel, da so opustili čebelarstvo vsled ropanja s sosedovimi.

— To je bridka in žalostna resnica.

Vsakdo si želi ustvariti svoje ognjišče. Tako si tudi vsak čebelar najbolj želi, da zgradi čebelicam svojo hišico — čebelnjak, kjer lahko poljubno čebelarji in si uredi vse tako, kakor mu najbolj ugaja. V tujem čebelnjaku čebelariti je težavno in večkrat nemogoče. Marsikdo bi si postavil čebelnjak, toda ravno ropanje je tista nesrečna nadloga, ki ovira mnogim, ki imajo veselje do čebelarstva, da se ga ne morejo lotiti s pravo vnemo.

Čebelno ropanje je tudi eno prvih in glavnih vzrokov, da se čebelarstvo ne razširi in ne more razširiti, kakor bi se sicer, ko bi tega nesrečnega ropanja ne bilo.

Kakor je militarizem, vojna, za narode huda, strašna nesreča, tako je ropanje za čebelarstvo največje gorje.

Ropanje je tudi res žalostno, pravicata vojna med čebelami. Ako ropanja ne omejimo, se grozno razširi. Najbolj nevaren čas za ropanje je jesen, posebno ako paša nenkrat preneha, in pa v gorkih dneh pozimi in spomladi, ko še ni paše. Pričetek je ta-le:

Nekaj dni prihajajo samo poedine čebele, to so poizvedovalke. Te se poizkušajo priplaziti v notranjost panjev. Seveda jih domače čebele takoj spoznajo in odpodijo. Toda kljub temu se mnogim posreči, da se utihotapijo v kak panj in se vrnejo domov z ugodnimi poročili. Prihaja jih vedno več in napadajo čebele, ki so pri vhodu.

Če se jim posreči, da te premagajo, udero najprej v slabše panje in vse izpraznijo. Zmage pijane čebele napadejo potem panj za panjem, ali tudi več panjev hkrati.

Čimvečja je odporna sila, temboj počasni jim gre to roparsko delo izpod rok. Če čebelar ne prihiti o pravem času svojim ljubljankam na pomoč, je prepozno. Vse polno mrtvih čebel leži daleč okrog čebelnjaka. Satovje je prazno in po panju letajo le še črne čebele-roparice. Panj je prazen. Par dni poprej je bilo v njem vse tako lepo urejeno, in sedaj — je oropan, oplenjen. Celu satovje je vse pregrizeno in preluknjano.

Ubogí čebelar, kateremu v njegovi odsotnosti uničijo roparice čebelnjak! Ni čuda, da toliko čebelarjev potem obupa in izgubi veselje do čebelarstva! Mnogo sem razmišljal o tem nesrečnem ropanju, poizkušal mnogo sredstev. Nekaj teh hočem navesti.

Pri čebelah imamo različne pasme. Nekatere so bolj divje in tudi raje pikajo. Te vrste čebele so tudi bolj podvržene ropanju. Tako n. pr. je imel star čebelar čebelnjak 2½ km oddaljen od naše vasi.

Njegove čebele so silno pikale. Vedno je pravil, da ima »hrvatske« čebele. Tako so tudi njegove čebele redno ropale v naši vasi. Ko je ta čebelar umrl, je zapustil čebele drugemu, ki je bil 3 km od nas. Pa tudi od tam so hodile čebele k nam ropat, in sicer ob vsaki ugodni priliki. Nekoč sem kupil od tega čebelarja en panj čebel, ki mi je začel ropati v lastnem čebelnjaku.

Naša slovenska čebela je vse bolj mirna. Iz tega sklepam, da nima takega nagona za rop, kakor druge bolj divje vrste. — Skrbimo torej, da gojimo le našo dobro, krotko slovensko čebelo.

Skrbeti je treba, da z nepravilnim ravnanjem nalašč ne privabljam roparic. Posebno previdni bodimo pri pitanju. Pitanje le zvečer, zjutraj pitalnike odstranimo, da z vonjem medu ne privabimo roparic. Posebno se pa varujmo brezmatičnih panjev. Ti so največkrat povod za ropanje.

Kako pa naj zabranimo ali preprečimo ropanje? To je težka naloga. Mnogo se je že o tem pisalo, mnogo nasvetovalo, a vse le malo pomaga.

Najboljše sredstvo je, ako žrelo pripravimo. V ta namen sem si izdelal »zakop«¹ iz gline, da so se čebele lahko branile. To se mi je dobro obneslo. To zatvoro sem vedno izboljševal. Vhod je podoben rovu.

¹ Gospod Cvenkelj mi je iz prijaznosti prepuštil en tak »zakop« iz gline. Po tem vzorcu, ki se bo na vsak način še izboljšal oziroma izpopolnil, bom dal izdelati lončarju nekaj modelov, ki bodo uporabni za vsak panj. Zdi se mi pa, da je en sam rov vendarle premalo. Kaj lahko se namreč primeri, da se ta edini izhod in vhod zagati s kako mrtvico in vsled tega nastane nevarnost, da se panj zaduši, zlasti če je zelo živalen, in ob hudi vročini. Vsekako bomo delali s to pripravo razne poizkuse, za kar imamo v naši »medeni dolini« v

Koncem rova je večja votlina, kjer se lahko zbirajo braneče se čebele, ki lahko vsako po rovu došlo roparico zgrabijo.

Poleg pravega rova, skozi katerega more le posamezna čebela, sem napravil več enakih rovov, ki pa ne segajo do konca, ampak imajo namen, da motijo roparice, katere s tem izgubljajo čas in veselje. Lansko leto se mi je ta zatvora (pripora) zelo dobro obnesla. Rabi se samo v času ropanja, sicer je ni treba. Vkljub zatvori prihaja v panj dovolj zraka. Zatvora je tudi dovolj težka, da je roparice ne morejo odmakniti. Panj, kateri ima to zatvoro, se tudi kmalu navadi na novi vhod.

Zatvora je jako enostavna in si jo vsak lahko napravi. Vzame naj prazen panj in kepo dobro obdelane glinice, katero naj potem pritisne na žrelo panja. S palčico, ki pa ne sme biti debelejša nego svinčnik, naj napravi glavni rov in druge slepe vhode.

Lansko leto sem na ta način ohranil svoj čebelnjak, v katerem bi gotovo ne imel nobene čebele več, ako bi ne bil uporabljal te zatvore. Priprava je jako preprosta in se da še mnogo izboljšati, tako glede sestave, kakor glede materijala.

Ako se ta zatvora tudi drugje preizkusi, in ako bo uspeh dovoljen, sem dosegel popolnoma svoj namen v največje korist našega čebelarstva.

Ljubljani žalibog dovolj prilike. O uspehu bomo svoječasnno poročali in pripravo po možnosti pojasnili s primerno sliko. — Toda poudarjati moram pa še enkrat, kar je gosp. Cvenkelj v svojem članku sicer že omenil, da se mora namreč vsak pošten čebelar skrbno ogibati, da ne daje povoda za ropanje. Brezmatični panji in pa malomarno postopanje z medom, bodisi pri pitanju ali jesenskem trganju in ob raznih drugih prilikah, sta najnavadnejša vzroka za začetek ropanja.

(Urednik.)

Med važna človeška hrana.

Spisal † Bogdan Pejnič, prevel Iv. Šega.

Pristni med se nikakor ne more nadomestiti z umetno ponarejenim. Med je oni sladki in lepo dišeči sok, ki ga proizvajajo čebele iz cvetnega nektarja. Čebele predelavajo nabrani nektar v posebnem mednem želodcu in ta izdelek shranjujejo v umetno zgrajenih celicah svojega panja. Ko med v onih celicah popolnoma dozori, ga čebele neprodušno zakrijejo ter s tem obvarujejo pred pokvaro. Med je tedaj najfinejši in najplemenitejši del vsake cvetke, poln prijetnega duha in slastnega okusa. To ni nikaka surovina, temveč plemenita cvetlična stvar, pretvorjena v čebelnem želodcu v organski proizvod. Na vsem svetu ni tečnejše hrane nego je med.

Posebno lep, čist in svetel je med poletnih cvetic. Temnejši, skoro črn je med, nabran na poznih poletnih ali jesenskih cveticah. In popolnoma napačno je mnenje, da je temni med, nabran v gozdu, na borovnicah in sličnih cvetkah, ponarejen ali potvorjen.

A tudi na vonj medu vplivajo razne okolnosti, kakor suša, solnce, in tudi tla, kjer rasto dotične cvetke, kjer je bil med bran. Izborna aromo ima poletni med.

Ponarejeni med, pa naj bo še tako poceni, je veliko dražji za konsumente, kakor najdražji pravi med. Med ponarejajo na razne načine. Tako n. pr. pomešajo škrobov sirup z medom, in to mešanico prodajajo špekulantje pod imenom »cesarski med«. In koliko se proda tako ponarejenega medu po hotelih, gostilnah, kopalščih in letoviščih! Tak »med« kvari pa samo želodec in draži živce. Bolniki ga kupujejo prav drago, in kako tudi ne, saj prihaja na trg pod tako vabljivimi imeni kakor »planinski med«, »švicarski med«, »havana med« itd., a imenovati bi se moral pravzaprav — sleparski med.

Kemija še ni iznašla poti, po kateri bi se dalo gotovo določiti, je-li med pristen ali ne; vsled tega moramo biti jako

oprezni ravno pri kupovanju medu, in ob bračajmo se v takih slučajih edinole na poštene tvrdke.

Za pravi med smatramo le oni med, ki so ga nabrale čebele po cvetkah. (Tudi na jelki nabran med je pravi! Op. ured.)

Da spoznaš pravi med od ponarejenega, napravi ta-le poizkus:

Vzemi eno žličico medu, deni ga v kozarec, na to vlij tri žličice kake pristne rakije — tropinovca in to zmes dobro mešaj kak četrt ure. Če ostane sedaj pri dnu kozarca malo gošče, tedaj je najboljši znak, da je med ponarejen. Če se pa žganje popolnoma sčisti, to je, da se med popolnoma raztopi v žganju, je pristen. (Boljši kot žganje, je vinski cvet. Op. ured.)

Čisti čebelni med pa ni samo izvrstna hrana, temveč tudi najcenejša. Žlica medu ima več redilne snovi v sebi kakor eno jajce ali desetinka litra mleka. Kilogram puste govedine da 1003 kalorije, kilogram jajc brez rumenjaka daje 1613 kalorij, a kilogram medu pa kar 3075 kalorij. — Ali kilogram medu zaleže skoro kakor 3 kg govedine, oziroma 2 kg jajc. Ker se dandanes pojé toliko našega navadnega belega sladkorja, bi človek res mislil, da je to najboljša hrana. Toda, to ni res! Sladkor se mora v našem želodcu izpremeniti najprej v takozvani sadni ali grozdni sladkor, ali kakor ga učenjaki imenujejo, v »invertni sladkor«, da ga more kri sprejeti vase. Isto pot mora tudi napraviti škrob, ki ga dobiva želodec v obliki kruha, krompirja itd. Glavno opravilo pri tej preosnovi ima želodčna kislina. Ker pa obstoji med iz takozvanega sadnega in grozdnega sladkorja, ga pa želodec lahko takoj porabi v hrano.

Dr. Boerner pravi, da je med edini izmed sladkorjev, ki prehaja neizpremenjen iz želodca takoj v kri, a vsi drugi sladkorji se morajo potom želodčne kisline invertirati, preden jih more želodec pre-

baviti. Tudi mlečni sladkor se mora podvreči tej preosnovi, zato pa matere kaj dobro store svojim ljubljencem, če zaslade mleko in kruh z medom.

Po časopisih lahko beremo dan za dnevom prav vabljive oglase, kjer razne tvrdke ponujajo zoper vse mogoče slabosti okrepčevalna sredstva, kakor »Plasmon«, »Sanatogen«, »Samatoza« in Bog znaj, kaj še. Toda naš pravi čebelni med nadkriljuje vsa ta umetno sestavljena živila in krepčila. Med pa ni priporočljiv samo za otroke, tudi odraslim je neprecenljiva hrana, ki krepí in greje. Slab in pokvarjen želodec prenaša prav lahko med, čeravno odpoveduje drugi hrani, samo po malo ga moramo uživati in pomešati dobro s slino.

Ker pa ima čebelni med tudi mnogo najboljših in najkrepkejših cvetnih snovi v sebi, je vsled te svoje lastnosti tudi zelo zdravilen. Vsled tega ga tudi mnogi priznani zdravniki toplo priporočajo proti raznim boleznim.

V medu je poleg vode tudi nekaj beljakovine in mravljinje kisline, kakor tudi mnogo raznih soli. Nahaja se v njem n. pr. apnenoželezna in pa fosfornokisla sol. Dr. Bunge trdi, da ima med skoro toliko železnih snovi kakor bel kruh, a dr. Ehrhardt pravi, da je za bolno deco in za mlada slabokrvna dekleta med boljše zdravilo nego vsak železnat zdravniški izdelek.

Za jetične ljudi, kakor tudi za one, ki boleajo za influenco, je z medom oslajena voda, ki ji je primešan limonin ali malinov

sok, izborna pijača, kajti mravljinja kislina učinkuje razkuževalno. Proti prehlajenju, zmoklosti in kašlju je med, poparjen z vrelo vodo, izvrstno lečilo. Zjutraj natešče zaužito tako zdravilo pomaža najčešče že čez dan.

Dr. Boerner pravi, da med izborna pomaža ljudem, ki imajo preveč želodčne kisline, ako mu primešajo par kapljic solne kisline. Tudi proti opeklini je med imeniten; rana se ž njim pomaže in zaveže z mehko cunjjo — učinkuje hladilno. Nervoznim ljudem priporočajo zdravniki med najtopleje. Žlica medu, zaužitega pred spanjem, pomiri takoj živce ter te zaziblje v sladek spanec.

Preskrbi se tedaj z medom! Kupi ga pa tam, kjer si prepričan, da dobiš pristno in nepokvarjeno blago. Kupi ga torej ali pri poštenem čebelarju, ali ga pa naroči pri takem čebelarskem društvu, ki ti jamči za pristnost.

Najboljši med je pač takozvani trčan ali točen med, ki ga lahko hraniš leta in leta. Tak med sicer prej ali slej kristalizuje, a to je najboljše znamenje, da je pristen. Repični med n. pr. kristalizuje že v teku 48 ur, a drugi potrebuje po več mesecev. Kristalizovan lipov med je zelo trd.

Preden kristalizovani med rabiš, segrej ga v gorki vodi (60° C). Da ti steklenica ne počí, ko jo postaviš v vodo, ovij jo prej s kako cunjjo ali pa s slamo.

V neprodušno zaprti posodi in na suhem mestu ohraniš med lahko več let. Ako ga imaš v nezamašeni posodi in na vlažnem kraju, se pa lahko kmalu pokvari.

Izkušnje o prezimovanju.

L. Konjedić — Kranj.

Gorenjski čebelarji se pritožujejo, da jim je letos pomrlo veliko čebel. Vzrok je slaba lanska letina in pomanjkanje sladkorja. Nekateri so mi tožili, da so jim vsled pomanjkanja pomrli najboljši plemenjaki, o katerih so mislili, da imajo zadosti zalo-

ge. Pa tudi tisti, ki so čebele srečno prezimili, se boje, da jim v zgodnji spomladi ne poginejo vsled pomanjkanja medu in sladkorja.

Vprašajmo se, kaj je temu vzrok? Gotovo prevelika uporaba pozimi. Zato nasta-

ne vprašanje, kaj povzroča preveliko uporabo in kako se temu izognemo.

Večina čebelarjev je mnenja, da je med najboljše krmilo za čebele, ker je to naravno. Vsled večletnih izkušenj se s tem ne strinjam popolnoma.

Imamo več vrst medu, ki pa je različne kakovosti. Za prezimovanje čebel ločim med v predober, dober in škodljiv med. K škodljivemu prištevam iztisnjen med, v katerem je poleg mede-

rabijo čebele tudi vodo. Po lepih, gorkih dnevih pa nastopijo pozimi mrzli dnevi. Panj z zalego se vkljub mrazu ne umiri. Čebele izletavajo po vodo, a se ne vračajo več. Tako izgubi panj tudi veliko čebel. Ko pride pomlad, panju zmanjka medu in tudi sicer panj oslabi, če ni že sploh odmril. Posebno pri ljudstvih z mladimi maticami se to večkrat zgodi. Ko neizkušen čebelar zapazi izgubo, se čudi in si ne zna razlagati, kako je to mogoče.

Čebelnjak g. Ivana Sokliča v Zaloğu pod Sv. Trojico pri Moravčah.

nega satovja iztisnjena tudi zalega in čebele. (Jelov med bi sodil tudi le-sem. Op. uredn.)

O predobrem medu za prezimovanje gotovo še niste slišali. Le-sem prištevam ajdov med, ki čebele nekako draži, da prezgodaj in v preveliki meri začno gojiti zalego. Ako je zima huda in dolgotrajna, to načelo ne pride v poštev, pač pa, ako je zima mila in gorka! V toplih zimah sem opazoval, da so se čebele močno zalegale, ko so prezimovale na ajdovem medu. Ako se pa čebele pozimi zalegajo, je to velika nesreča za čebelarje, kajti uporaba medu je velika, dočim same čebele, dokler nimajo zalege, kaj malo porabijo. Čim več zalege je v panju, tem prej zmanjka zaloge. Pa ne samo to! Za zalego

Po mojem mnenju je tudi zalega vzrok, da panji vkljub zadostni zalogi pomro, kajti čebele ne zapustijo zalege izlepa. Ko porabijo v bližini ves med, se zaradi zalege ne pomikajo za medom in vsledtega zamrje celo ljudstvo.

Pri stavljanju zalege si krajšajo čebele tudi življenje, kajti znano je, da čim bolj čebela dela, tem hitreje umre, in ako stavi zalego pozimi, se izguba na starejših delavkah nikdar ne nadomesti z mladimi. Čebela mora pozimi popolnoma počivati, ako hočemo, da dočaka krepka in zdrava pomladi. In ravno vsledtega, ker sili ajdov med k zaleganju, je za prezimovanje predober. Zato prezimujem čebele le na sladkorju, ali pa na pomladanskem,

z vodo razredčenem medu. To je glavno, na kar moramo paziti pri prezimovanju, vse drugo je manj važno. Vedno se ravnaj po tem in sem z uspehom zadovoljen. Vsi panji so mi tudi letos kljub gorki zimi dobro prezimili, med temi tudi dva, o katerih sem mislil, da ne bosta učkala pomladi. Panje imam izdelane iz 15 mm močnih desk. Glavno pri uzimljenju je, da ni prepriha. Na vrh panja ali medišča denem malo časopisov, in to zadostuje.

Ajdov med priporočam za pomladansko pitanje; to je najboljši pitanec. Poleti iztoči med takoj, ko je goden, kajti s tem priganjaš čebele k marljivosti in zabranjuješ rojenje. Pazi, da boš imel vedno močne čebele! Če ti je le mogoče, čebelarji v panjih z-premakljivim delom, ker to je velike važnosti, ako hočeš uspešno čebelariti. Tudi za prezimovanje je premakljivo delo ugodnejše, ker lažje presodimo zalogo.

To in ono.

I. Štastika.

M. Vidmar — Stara Loka.

Spet smo doma. Po preteku dolgih štirih let smo spet prosti. Tako si misli marsikateri čebelar. Ta gleda z veseljem svoje čebelice, ki so mu jih domači kolkortoliko ohranili, drugi pa z žalostnim srcem opazuje prazen čebelnjak in prazne, s pajčevino preprežene panji. In koliko je takih čebelnjakov po naši slovenski domovini!

Zdaj, ko so se čebelarji vrnili in se počasi zopet urejuje vse življenje, politično in gospodarsko, bo treba tudi čebelarškim podružnicam pogledati okrog sebe: kje so odbori, kje člani? Treba bo v kratkem sklicati občne zборе podružnic, ki naj se vsi izvršijo pred občnim zborom osrednjega društva. Vsaj do meseca maja ali najdelj do junija naj bi bili vsi občni zbori čebelarških podružnic izvršeni.

Ker je vojska tako silno zrahljala naše čebelarstvo, — bodisi čebelarje ali število panjev in čebelnjakov, — bo treba našim podružnicam napraviti vsaj **splošno štastiko**. Za glavni odbor je to delo silno težko, zamudno in združeno tudi z velikimi stroški. Podružnicam je pa to zelo lahko storiti. Seveda si bo marsikdo misliti: Čemu treba tega, kdo ima od tega kaj koristi? In vendar jo silno potrebujemo in sicer za enkrat s **splošno štastiko**.

Saj glavni odbor, če hoče uspešno delovati, ne more biti brez natančne štastike. Vedeti mora namreč, koliko je čebelarjev, — in sicer tudi za one »muharje«, ki niso pri društvu — ter koliko imajo panjev s premičnim in nepremičnim delom, kakšne vrste panji: kranjiči, A. - Ž., eksportni, dunajčani, gerstungovci, amerikanci itd. Potem mora vedeti, koliko plemenjakov imamo čez zimo, koliko rojev, koliko jih prodamo, koliko jih nam je čez zimo pomrlo itd.

In kako lahko bi to podružnice izvršile, posebno ob času občnih zborov! Saj se ponavadi vsi čebelarji podružničnega okoliša udeleže občnega zbora, in če koga manjka, ve za gotovo njegov sosed, koliko ima odsotni panjev in kakšne. Ravnotako tudi čebelarji vedo za čebelarje-sosede, ki niso v društvu, koliko imajo panjev in kakšne ter druge podrobnosti. Pri tej priložnosti naj bi predsednik ali tajnik sestavil od vseh članov po vrsti zapisnik o številu panjev itd. Istotako tudi o onih, ki niso v društvu. Ta zapisnik naj bi se z imenikom poslal glavnemu odboru, kjer bi se končno sestavila glavna štastika za vse društveno ozemlje.

Res, če kdaj, je sedaj po tem vojnem razdejanju potrebna taka štastika, da vemo in spoznamo, kaj in kako je z našim

čebelarstvom ter koliko škode nam je napravila vojna na tem polju.

Res je, da je štatistika ali štetje nekaj sitnega in dolgočasnega in navidez nepotrebnege. Toda štatistika je vendar podlaga in pogoj vsakega napredka, posebno na gospodarskem polju.

Letos bomo gotovo imeli veliko mrličev, ker imamo malo medu in je zelo drag, kar je mnoge zapeljalo, da so ga preveč prodali, sladkorja za spomladno pitanje pa gotovo ne bo mogoče dobiti zadosti. Ko pride april s svojo navihanostjo, panji pa polni zalege, pa brez zalog; in če nastopi daljše slabo vreme! Joj, to bodo padali plemenjaki! To bo silna škoda, ali ubraniti se ji ni mogoče, ker to je zadnja vojna »dobrota« za naše čebelarstvo. In kdo bi mogel presoditi in preceniti to škodo drugače kot le potom štatistike!

Predvsem naj se zabeleži število čebelarjev, ki so v podružnici, in število onih, ki niso v društvu. Dalje število panjev, ki so prezimili, koliko z nepremičnim in koliko s premičnim delom, navede naj se tudi, kakšne vrste so ti panji: kranjiči, A. - Ž., ekspozitni, gerštungovci, dunajčani, amerikanci itd. — Nadaljnja vprašanja bi bila: koliko plemenjakov prodal, koliko pridelal medu, koliko ga prodal, po kakšni ceni, koliko voščin pridelal, prodal, po čem, voška, koliko skuhal, po kakšni ceni prodal, komu, trgovcem ali čebelarjem, koliko plemenjakov pomrlo, morda kak panj ukraden? Sporočilo naj bi se tudi za vsakega čebelarja, koliko je imel plemenjakov pred vojno in sedaj, da vidimo, koliko smo nazadovali v teh štirih letih. To naj bi bila najvažnejša vprašanja splošne štatistike. **Odbori podružnic, na noge! Dajte se malo potruditi, ker stvar je res nujna in koristna!**

Pripis uredništva. Pobuda g. Vidmarja je jako hvalevredna in že danes nujno priporočamo vsem podružničnim odborom, da začno zbirati tozadevno tvarino. Društveni odbor bo v eni prihodnjih sej sklepal o tej zadevi in v aprilovi ali majevi številki »S. Č.« bomo objavili točna navodila, kako se bo lotiti tega dela, ki ga bomo seveda raztegnili na vso Slovenijo. — Kdor je bil na zadnjem občnem zboru »S. Č. dr.« v Marijanišču, se še spominja, kako je udeležence zanimalo to vprašanje. Že danes moramo pa poudarjati, da bo to delo imelo le tedaj dovoljen upeh, ako bodo sodelovali vsi čebelarji brez tistih neslanih predsodkov in nezaupnosti.

~~~~~

Listek.

Čebele — rešiteljice.

Spisal Mišjakov Julček.

Prijatelj mi je pravil:

Živeli smo v poslednji dobi stare Avstrije. Pravijo, da gre staremu človeku na otročje. V vsakem slučaju to menda ne bo res; a zadnja leta so jasno pokazala, da je šlo stari »materi« Avstriji, preden se je ločila s sveta, zelo na otročje; in mi vsi smo preživljali tedaj zopet — otroško dobo. Prosim, kdaj so nam delili kruh? Ko smo bili še otroci in pa v poslednjih vzdihih stare Avstrije. In kdaj smo listje kadili in »platno« prodajali? Tudi takrat, ko smo

tekali za kravami na paši! Po zgledu drugih pastirjev — svojih sovrstnikov — sem si izdolbel debelo šiško ali zeljnati koren, vtaknil vanj za palec dolgo predrogano bezgovo cevko, natlačil hrastovega ali bukovega listja, prižgal z gorečim otrinkom ter vlekel in pokal »tobak« — torej ravno tako kakor ravnokar minula leta, ko so bili avstrijska »majka« že pri koncu. In ko sem krave pasel in kadil in puhal iz zeljnate ali šiški pipe bukov ali hrastov tobak, mi je ušel zadaj iz razprtih hlač del hodnične

srajce ter mahal venkaj brez potrebe in nagajivo. Sosedov fantalin se je pa obregnil ob me ter mi zabrusil v obraz prav tako brez potrebe in nagajivo: Jurček pa platno prodaja! No, in zadnja leta grozne svetovne vojne? Platna nismo mogli prodajati. Kdo bi ga pa kupoval po 100 K meter in še višje? Ampak nažec smo kazali tam, kjer je prej srajca uhajala iz razpore, vsaj otročad! Pa kaj bi: saj je rekla ongava Meta, da je tam ravno taka koža kot na licih...

Res je torej, stari »majki« Avstriji je šlo zadnja leta na otročje. Otroška doba za nas vse je dokazovala: Kadili smo bukovno listje, prodajali »platno« in kazali nažec, in kruh so nam delili kot otrokom.

Veliki Slomšek je vzkliknil: O blažena leta nedolžnih otrok! Jaz pa pravim: O nesrečna leta vojnih nadlog! Nasilno odzemanje žita od poljedelcev je rodilo odpor; zato se ni vršilo, kakor je bilo predpisano; pametni kmetje so skrivali svoje zaloge; prisiljeni so bili v tako početje, ako niso hoteli gladni stopati za plugom. Tudi trgovci so skrivali svoje blago — sebi in kmetu v prid: sta vsaj ta dva stanova dobro živela; za živež so zamenjavali sladkor, petrolej, milo, obleko, usnje... Zbog raznih podpor, potrebnim in nepotrebnim, je bilo denarja kot listja. Hudo je bilo s takim denarjem preživljati in oblačiti sebe in družino: maram za »listje«! je rekel kmet in trgovec. Gorje pa onemu, ki niti tega »listja« ni imel! In po zaslugi bivšega deželneža »očeta« sem prištet jaz in vsi moji kranjski stanovski tovariši k temu žalostnemu oddelku človeške družbe. Posebno prizadet sem bil jaz sam. Saj veš, ravno ducat otrok imam; kadar sem jih postavil v vrsto, se mi je zdelo, da vidim lestev z dvanajstimi klini, dvanajst stopnic v mojem življenju. In vsi z zdravimi želodci, ki so odpirali in še odpirajo svoje »kljunčke« kot negodni ptički v gnezdecu in klicali: Kruha, kruha, kruha! Pa jim ga daj, če ga imaš! O, to je bila grozovito težka preizkušnja za moje očetovo srce! Delal sem kot stroj. Včasih sem bil že ob

dveh zjutraj pokonci; nisem mogel čakati, da »danove odzvoni, petelinčki odpojo«. In vendar...! Pa kaj bi tožil in tarnal!

Predstavljaš si lahko moj kritični položaj. Poleg vse te mizerije sem imel še štiri svoje otroke v ljubljanskih šolah, za katere je bilo treba plačevati »na debelo«, kakor bi rekel kak Goričan. In vendar nisem nikdar obupaval! Dobro sem pametoval, da »svaka sila do vremena«; in prepričan sem bil, da bo Oni, »ki ptice pod nebom živi in oblači lilije na polju«, preskrbel tudi mojo družino. In prerili smo vojna leta, če ne tako, pa tako. Šlo je le!

Koncem junija vojnegega leta 1917. mi je najhuje predla. Imel sem plačati večjo vsoto za šolanje otrok v Ljubljani. Že vse jutro sem premetaval račune, a kljub natančni kalkulaciji nisem prišel do jasnosti. Kamen sem čutil na prsih, v glavi se mi je vrtelo; in kadar sem nameril korak po sobi, sem čutil, kako mi klecajo noge v kolenih. Teža vseh vojnih let se mi je naprtila na plečih, in skoro sem klonil tilnik pod to težko butaro. Prihajali so k meni otroci po raznih opravkih, pa vsakega sem hitro odpravil. Prišla je naposled v sobo plahih korakov moja žena, moja ljuba ženka, ki je delila z menoj »veselje« in žalost trdih vojnih let. »Ne greš k čebelam? Danes bomo trčali, si rekel,« me ogovori prijazno.

Posijalo je tedaj solnce v mojo ubogo dušo. Oblaki so se razpršili s čela. Prijetno gorkoto je začutilo potrto srce. Stopil sem korak po sobi, noge so bile trdne. »Danes bomo trčali,« je rekla ona. Sama ni vedela, da je izrekla odrešilno besedo...

Premeril sem še parkrat sobo podolgem in počez, nato pa se ustavil pred njo. »Ženka,« sem vzkliknil tedaj, »prec grem, in trčali bomo še danes, takoj.« Pod težo velikih skrbi sem pozabil na čebelice — svoje rešiteljice...

Čez eno uro se je že vrtelo kolo, iz točila je teklo zdravilo za staro in mlado — sladki med. Otroci so oživel kot mlade veverke v vrhovih visokih smrek, tekali

in skakali so semintja, kakor da bi se pretakalo novo življenje po njihovih udih, veseli in srečni, kakor le o velikih praznikih. Ženka pa je odpirala polne sate, jih delala v točilo in prijazno kramljaje preračunavala v mislih, koliko bo medu in kaj se bo vse iz izkupička nakupilo za otroke.

Lotil sem se najprej panju gospoda Janeza. Spomladi leta 1917. sem mu bil prodal panj za 60 K. Lep žnidaršičevec je bil to, izbral si ga je bil gospod sam. Med brati je bil vreden tega denarja; a denar je pa tudi še nekaj zalegel spomladi leta sedemnajstega. Roja ni dal, prevesil sem ga o pravem času; sploh je bilo malo rojev v tem gorkem letu sedemnajstem.

Panj, ki sem se ga bil najprej lotil, je bil torej last gospoda Janeza, častitljivega starčka pri 80 letih. Gospod je bil pravzaprav že star čebelar; opustil je čebele radi — pikov; strašno je namreč zatekel, kadar ga je katera »ujedla«; a če ljubezen ne gori, pa tli; imel je še vedno rad čebele. Za veselje je kupil panj in ga hodil gledat ob težkih urah. Posebnega dobička, seve, ni iskal pri čebelah; pa saj mu je bila to največja uteha, da so mu njegove čebele tako prijetno šumljale ter mu delale kratek čas, kadar se je mudil ob čebelnjaku.

Njegov panj je prišel torej prvi na vrsto. Čebele so bile hude ko sami sršeni; in kar deževalo je pikov. Satovi iz medišča so bili vsi pobeljeni in zadelani; ravnotako obkrajni v vališču. Veselje jih je bilo gledati. Ob takem delu pozabi človek na vse težave življenja; tudi jaz sem bil kakor prerojen; neko svečanostno razpoloženje me je navdajalo. Sin prinese tobak: »Ne boste kadili?« — »Hola-hoj!« mu zakličem vzradoščen; »le sem ž njim! Ali še bolje: prinesi mi iz omarice cigaro z ovitkom; ena je še iz dobrih predvojnih časov; danes je praznik!« Veselo je poskočil fant in prinesel smotko. Med potjo je klical sestrici: »Ti ne veš, kaj bo medu! Pojdi in poglej! Toliko še nikoli!« — Pride hčerka, z očmi, uprtimi v bele satnike. »Ojej, kaj ga bo!« vzklikne vzradoščena.

Ko sem bil gotov z gospoda Janeza panjem, grem pogledat k točilu. Med se je valil, naravnost valil v škafo, ki je bil že skoro poln. »Kaj ga je, pa še ves je gospodov!« se je smehljala žena. »Kaj ti pravim: od gospoda je prišel blagoslov, poseben blagoslov!«

Hitel sem zopet v čebelnjak in odprl svoj panj. Prav tako beli satniki kot v gospodovem. Ravno sem mu odvzel satnik iz medišča, pa mi počijo na uho ženini klici: Ata, ata! — »No, kaj pa bo?« sem se vprašal, a si takoj odgovoril: »Slabega nič!« Zakaj ob posebnih prilikah me je nazivala: »Ata, ata!« Ponavadi sem ji bil le »ti«. Danes pa: »Ata, ata!« Kaj to pomeni? Nekaj dobrega gotovo; ali kaj, tega nisem vedel. Tako me je poklicala vprvič, ko smo dobili prvorojenca. Vzkliknila je: »Ata, ata, sinek je, tvoja želja se je izpolnila!« Ali ko so ji odšteli doma doto in se je vrnila k meni, je rekla: »Ata, doto sem ti prinesla!« In takrat, ko se je brat ženil: »Ata, Francelj se ženi, na svatbo pojdeva.« Ali pa: »Ata, gospod Janez so prišli, hiti!« ...

Popustil sem torej satnik, zaprl panj in hitel k nji. A takrat je že stopila ona sama v čebelnjak, veselo vzklikajoč: »Ata, ata, veliki škafo je poln in plehnatega je več kot pol in ves je gospodov!«

»Hvala Bogu in sv. Ambrožu!« Zares iz srca mi je privrel ta vzklik. In potlej sem pokazal satnike na kozici in ji odprl še druge panjove. Začudila se je: »Kaj so naši tudi taki?«

»Tudi, tudi, hvala Bogu in sv. Ambrožu!«

V dveh dneh je bil med razprodan. Pošteno blago za pošteno ceno. »Ata, ata!« je hitela ona, »vse bomo lahko plačali... za otroke v Ljubljani, tvojo obleko, moje čevlje...«

»Hvala Bogu in sv. Ambrožu!« sem vzkliknil, ko sem gledal številke od izkupička za med, »še drugo leto se bodo šolali otroci s tem denarjem.« In ko se je gospod Janez povrnil domov in je izvedel za blagoslovljeno čebelarsko letino v letu se-

demnajstem, je izustil veselo te-le besede: »Blagoslovljeno leto sedemnajsto! Po solnčnih ptičkih sv. Ambroža bo poživiljena moja starost v zadnjih vojnih letih, Slava Bogu in njegovim svetnikom!« Drugo jutro,

prec po sv. maši, je že klicala žena: »Ata, ata! Gospod gredo!«

»Da, gospod in njegov blagoslov!« sem odgovoril ter mu hitel naproti.

Društvene vestnik.

Odborova seja Osrednjega društva v Ljubljani dne 17. januarja 1919.

Navzoči gg.: predsednik Hafner, Humek, prelat Kalan, Bukovic, Slapšak in Zirkelbach.

Ker se je urednik »Slov. Čebelarja«, g. Rojina, odpovedal uredništvu, odbor soglasno sklene, da se odpoved vzame na znanje z ozirom na važne razloge, ki jih g. urednik navaja. Odbor izreče g. Rojini najtoplejšo zahvalo za 21letno delovanje.

Odbor sklene tudi soglasno, da se g. Rojini postavi v »Slov. Čebelarju« dostojen spomenik.

Odbor naprosi g. Humeka, da prevzame začasno uredništvo »Slov. Čebelarja«.

Odborova seja Osrednjega društva v Ljubljani dne 27. februarja.

Navzoči: gg. prelat Kalan, Slapšak, Strgar in Zirkelbach.

Vzame se na znanje poročilo, da je deželna vlada nakazala en vagon sladkorja, iz katerega pa je bilo ukradenih 19 vreč. Odbor sklene soglasno, da dobi vsaka do danes ustanovljena podružnica največ štiri vreče sladkorja. Zglase naj se pa le najpotrebnejše podružnice iz krajev, kjer so imele lansko leto prav slabo pašo. Sladkor se odda edino le podružnicam.

Ker sta radi nekegega medsebojnega nesporazumljenja g. predsednik Hafner in podpredsednik g. Humek izstopila iz odbora, odbor sklene pod predsedstvom g. prelata Kalana, da se dopis g. predsednika, s katerim

naznanja izstop iz odbora, vzame na znanje, vendar pa odbor o tem ne sklepa, marveč prepušča odločitev občnemu zboru. — Gospoda Humeka pa naprosi odbor, da naj svoj odstop umakne in vodi predsedstvo do občnega zbora in da zopet prevzame uredništvo »Slov. Čebelarja«.

Shod čebelarjev iz sodnega okraja žužemberk, Soteske in Toplic na Dolenjskem. Vabite se, da se zanesljivo udeležite čebelarškega shoda sredpostno nedeljo, dne 30. marca ob pol 3. uri popoldne **na Dvoru na Dolenjskem** v gostilni pri Zurcu (Škrabcu) vsi čebelarji in prijatelji čebelarstva iz gori navedenih sodnih okrajev. — Na shodu se ustanovi čebelarska podružnica za imenovani okoliš. Naj nikogar ne manjka, kdor ima srce za čebele! Brez organizacije ni napredka!

Za pripravljalni odbor: Vokač.

Vič. Čebelarsko predavanje se vrši dne 30. marca ob 3. uri popoldne pri čebelnjaku g. P. Teodorja Tavčarja v župnišču. Kot predavatelja se je naprosilo g. P. Angelus Mlejnika. V slučaju skrajno slabega vremena bo de predavanje v hranilničnem prostoru istotam.

Janko Babnik, t. č. tajnik.

Selška čebelarska podružnica ima občni zbor na Velikonočni ponedeljek dne 21. aprila takoj po deseti maši v Društvenem domu v Selcih. Obenem bo tudi predavanje g. A. Bukovica. Da se podružnica zopet obnovi oziroma oživi, vabi k obilni udeležbi čebelarje sploh, kakor tudi nove člane Lotrič.

Vesti iz podružnic.

Ustanovitev čebelarske podružnice za brški sodni okraj. Lepo število čebelarjev in čebelarskih prijateljev — okrog 60 — se nas je zbralo dne 9. marca t. l. popoldne pri Slaparju v Lukovici, da si ustanovimo za napredek čebelarstva tako potrebno čebelarsko podružnico.

G. notar Janko Rahne otvori zborovanje in pozdravi navzoče. Ta velika udeležba priča,

da je tudi pri nas nastalo zanimanje za čebelarstvo in za ustanovitev čebelarske podružnice.

G. učitelj Ivan Šmajdek je imel kratko predavanje o čebelarstvu s posebnim ozirom na umno čebelarstvo. Pregovor »Muha ne da kruha« ni veljal med vojno. Marsikateri čebelar, kateri je imel srečo, da ni nosil vojaške suknje, si je zaslužil sedaj lepe tisočake. —

Ker je v teh krajih srednja paša, zato si jo moramo izkoristiti le z umnim čebelarstvom. Poučil je, kako je čebelariti v panjovih s premakljivim delom, kako se dodajajo brezmatičnim matice. Ker je v nekaterih naših krajih zelo zgodnja paša: resica, vrba, češnja, zato je čas za prevešanje precej zgodaj, že od 20. aprila dalje, ako je bilo vreme ugodno. Čebelariti nam bo v večji meri na med, v manjši na roje, in vsajati v velike panjove s premakljivim delom le močne roje, ker le močna ljudstva nam kaj napravijo, slabiči se pa v velikih panjovih kar pogube.

Kdor si bo dal napraviti panjove na okvirje, naj jih da napraviti le izkušenemu mizarju-čebelarju; z napačno narejenim panjem imaš samo jezo, obupaš in vržeš vse med staro šaro. — Obrazložil je tudi pitanje s sladkorjem; pri vsakem pitanju je pa treba paziti, da ne nastane ropanje. Zjutraj je treba vse pitalne posodice odstraniti iz panjev, ker duh teh posodic po pitalni tekščini privabi čebele iz drugih panjev; slabičev se najraje lotijo, zato je treba imeti slabiče zjutraj priprte le v toliko, da more le po ena čebela ven, oziroma noter, in ko se ogreje, se žrelo bolj naširoko odpre.

Onim, kateri bodo šele začeli čebelariti, svetuje, naj se prično učiti le še v panjovih z nepremakljivim delom, a z nastavki na okvirje.

Po predavanju je pozval g. notar navzoče, da se vpišejo v podružnico, in vpisalo se je takoj 41 članov, 21 starih in 20 novih. Takoj se je izvolil odbor in sledeče konstituiral: Predsednik Janko Rahné, notar na Brdu, namestnik Martin Urbanija, posestnik na Rovih, tajnik in blagajnik Ivan Šmajdek, učitelj v Krtini, namestnik Matija Pirnat, kovač v Krtini, odbornika Soklič Ivan, trgovec iz Zaloga, in Kopic Franc, posestnik iz Ihana.

G. Kopic se v imenu navzočih zahvali gg. notarju in učitelju za sklicanje shoda in za predavanje ter prosi g. Šmajdeka, da bi imel še enako poučno predavanje pri svojem čebelnjaku. G. učitelj se vsem navzočim zahvali za zanimanje in obljubi, da priredi s pomočjo odbora »Osrednjega čebelarskega društva« meseca maja celodnevni čebelarski tečaj, kjer se bodo lahko tudi praktično poglobili v napredno čebelarstvo. G. notar še omeni število vzimljenih panjev, katera statistika se je vršila pri vpisovanju, da imajo danes vpisani podružnični člani 128 panjev s premakljivim in 260 z nepremakljivim delom, tedaj skupaj 388 panjev, in zaključni zanimivi shod. — k.

Občni zbor ribniške podružnice.

Vsakdo hrepeni po napredku, vsakdo si želi boljših časov; enako tudi mi slovenski čebelarji. Marsikaj smo preje osnovali, marsikaj

nasvetovali; stara vlada je pač čula naš glas, a izpolniti ni hotela ničesar, ker je vedela, da bi to hasnilo Slovanom.

Ako pa sedaj povzdignemo svoj glas in predložimo upravičene zahteve, nas mora nova vlada nele slišati, ampak, ker smo vsi ene krvi, nam mora tudi pomagati.

Torej možje čebelarji, sedaj je čas, sedaj stopimo na plan z našimi prošnjami, nasveti in terjatvami!

Nekaj takih nasvetov sem prinesel s seboj. Prosim Vas, pogovorimo se o važnosti in potrebi teh, izpopolnite moje nasvete, dodajte še iz svoje malhe kaj, in butaro naših teženj predložimo onim, ki imajo moč in odločitev.

1. Za naše čebelice ne zadostujejo samo moderno zgrajeni čebelnjaki, priznано najboljši panjovi, marveč glavno je: dobra, obilna in dolgo trajajoča paša.

V tem pogledu se da tu pri nas marsikaj izpopolniti. Poglejmo le na naše ceste! Vsako leto zasajajo pred zimo droge ob straneh. Koliko je to vsakoletnih stroškov! — Ali bi se ne dalo pripraviti cestnih odborov in vlade do tega, da bi enkrat za vselej zasadili ob cestah medunosna drevesa, zlasti taka, ki ne delajo preveč sence, n. pr. akacije? Te hitro rasto in niso izbirčne v zemlji, dajo zelo uporaben in trpežen les za kolarje, ne delajo goste sence, prijetno diše, dolgo cveto, dajejo prvovrsten med, ki razdraži matice in čebele, da zastavi obilno zalogo ter se vzgoje krepkejše čebele vsled izvrstne hrane. Ponekod bi morda bolje uspela sadna drevesa, lipe, kostanji; bolj ko bo raznovrstna saditev, dalje časa traja cvetna doba in s cvetjem čebelna bera. Imeli bi dvojni dobiček mi čebelarji, cestni odbori pa lep izkupiček. Povrhu bi dali še marljivim cestnim odbornikom medu za potico in medene štruklje!

2. Ko se pri nas obudi narava, je od pomladi do sv. Petra in Pavla še nekako izdatna paša: resje, teloh, jagelci, rakita, vrba, češnja, sadno drevje, borovnice itd. Robidnice in lipa pa zaključita pašo. Ako pada med mašami medena rosa, potem smo na konju, ako ne — nastane suša. Matica ponehuje z zaleganjem, ljudstva se krčijo, zaloga medu in obnožja gineva, in kdor je iml preveč rojičev, temu trka lakota na panji. Čebele rojijo od lakote, ali jih pa stisne prvi mraz.

Brižni in napredni čebelarji tedaj mislijo na čebelno pašo v ajdi. Tedaj pa se začne tista trnjeva pot za nas. Imamo dva načina: ali z navadnim vozom, ali po železnici. Oba slučaja sta se dosedaj slabo obnesla.

Z navadnim vozom, po slabih stranskih okrajnih ali vaških cestah, je bila težava na obe koleni. Treba je bilo dveh noči. Koliko se je

medpotoma poizgubilo čebel, mlado delo v rojih pa se je večinoma porušilo.

Po železnici bi bilo pripravno, ako bi ne bilo Vel. Uplja. Vagon s čebelami je šel od nas z osebnim vlakom, tam so ga odpeli in porinili na stranski tir, kjer je čakal v najhujši vročini na tovorni vlak. Ta ga je sicer vzel s seboj, po postajah prerival s tira na tir in butal ob vagon. Vsled vročine v avgustu, prerivanja in butanja, so se čebele silno razdražile. Ne pomaga ne škropljenje z vodo, ne pravilni duški; sikanje je ponehalo in na lice mesta si pripeljal mesto najboljših — same mrličke.

Zato je treba storiti takoj potrebne korake pri osrednjem čebelarstvu v Ljubljani, pri poverjeništvu za železnice, za trgovino in promet in morda tudi za kmetijstvo, da se uredi železniški promet s čebelami. Morda bi ne bilo napačno, ako istočasno kupimo na Dolenskem primeren prostor in postavimo v enem ali več krajih društvene čebelnjake, ki jih damo potem tamošnjim gospodarjem v najem za senike ali drugačne shrambe.

3. Na to točko se prav lepo naslanja zahteva po sladkorju za krmljenje spomladi in v jeseni.

Drugod čebelarjem narava sama da v jeseni ajdovega medu in sicer v taki meri, da ga lahko dobršen del odzamejo. Tem ni treba ne jesenskega, ne pomladnega pitanja. Panji so bogato založeni z medom in obnožino.

Večletna skušnja me uči, da slabiči iz ajdove paše vsako leto preje rojijo kakor najboljši v domačiji. Zato bi se moralo osrednje društvo v Ljubljani pri razdelitvi sladkorja za pitanje ozirati v prvi vrsti na našo dolino, oziroma na kraje, kjer vladajo enake razmere kakor pri nas.

4. Zavarovanje čebelnjakov, panjev in čebelarstva orodja naj bi se izvršilo potom podružnice na posebnih polah, pa ne samo proti ognju, temveč tudi proti tatvini.

5. Domenimo se vendar enkrat radi skupne mere za kranjiče. Ako je bilo to mogoče doseči za eksportni in A. Ž. panj, menda ne bo nikakih ovir tudi za kranjiča, zlasti glede dolžine in višine, širina naj se že ravna po žaganicah. (O ne! Tudi ta mora biti enotna! Op. uredn.) V kranjiču, ako je previsok, se delo gotovo posuje pri vsakem najvarnejšem prepeljavanju. Tudi povzročča taka neroda preglavico pri vkladanju v čebelnjak, pri vožnji v pašo, pri vzimljenju in kupčiji. Povsod v izpodtiko in jezo.

Ali bi ne zadostovala sledeča mera: dolžina brez brade: 66 cm (25 palcev), višočina notranja 14 cm (5¼ palca). Brada mora biti na vsak način dolga najmanj 7 cm; zakaj če je pri kranjiču prekratka, padajo težke čebele na polovico čebelnjaka, zgornji panjovi vsled tega pešajo, spodnji pa se izvanredno okrepe. Tudi pri prašenju rada utrujena matica zgreši brado, pade navdol in izgubljena je. Dno, stranici in izletalnica naj bi bile s ¼, pokrov ⅓ palca debelih žaganic.

(V prihodnji številki bomo priobčili članek o merah pri kranjiču. Op. uredn.)

6. Prodajo panjev, medu, voščin in voska naj oskrbi osrednje čeb. društvo. Pri prodaji zahtevajmo dinarje, ali zameno drugega blaga. Le tako dvignemo vrednost krone. Drugače bo imela Slovenija kup avstrijskega papirja, pa nič blaga.

Čuvajmo se in glejmo, da ne bomo kdaj zapeli, kakor pravi naša himna:

»Ko robo proda,
ni dnarja ne blaga!«

Zum! zum! zum!

Podano na občnem zboru v Ribnici dne 23. svečana 1919.

Mihael Vrbič,
nadučitelj v Sodražici.

Drobiž.

Okrog 100.000 K je dobila ena polovica čebelarjev podružnice sv. Križ-Mursko polje za svojega eno polovico oddanega, preteklo leto pridelanega azdovega medu. Ali bomo kaj takega dosegli še kedaj?

Alojzij Bratina.

Neki član piše: »Priglašajo se nekateri pričetniki, ki komaj matico od čebele ločijo,

za sladkor in napovedujejo veliko število panjev. Seveda to ni pošteno, še manj čebelarstvo, če se išče na ta način sladkor za dom, mesto za čebele. Pozor pred čebelarškimi parazitii! Načelniki podružnic bi morali poznati čebelnjake članov in približno število panjev. Zajedalcem pa pokazati pot iz podružnice!!
Žalostno, a resnično!